

R E G É L Ő.

PESTEN esötörtökön october 2^{kán} 1834.

Megjelen társával együtt hetenként kétszer vasárnap és esötörtökön. Fél évi díja helyben képekkel 5 ft. borítéktalanul; postán 6 ft. pengőben. képek nélkül egy ezüst forinttal olcsóbb. Buda-pestiek évnegyedenként is válthatnak példányt. A' folyóiratnak egyes száma 24 kr; egyes kép 12 kr. p. p.

TÖRTÉNET ÉS ELBESZÉLLÉS.

Különböző ikerek.

Franczeskában a' nő-nem majd minden hibáji egyesültek; de annak ritka erényeit nem tette sajátjává. Gyermekeiben beszívta már a' spanyol büszkeség minden elveit, 's legkisebb mozdulatában is kitünt azon nemtelen gyönyör, hogy felsőbbtségét másokkal is hajlandó éreztetni. Szavait legszenvedhetlenebb kevélység czimerezt; de ha születésére gondolt alá, szégyenbe-süllyedt: 's ha atyjának Alphonznak csak nevét hallá is, keserves könnyeket hullatott. Alphonz előbb egy spanyol főrendű személynél gondviselő, annak megbízottja, 's végre hozzá hasonló lett. Czimzetet, birtokot, hízeltöket szerze; de a' legvakítóbb fény, 's pompa se valának képesek fedezni származását. Bucsút inte ez okból Madritnak, 's cataloni jószágába vonult, hol házasságát egy gyönyörű gyümölcses eldákaz egek, 's a' vidám Franczeska gyakran felderíté atyjának borús homlokát egy nyájas mosolylyal. Azonban Franczeskában évei számával a' büszkeség is mind inkább nőtt, melyet midőn atyja örömmel szemlélné, örömet az egek megirigylék, 's Alphonz többbé nem látá a' szép gyermeket, mert nem sokára halálos homály fogá-el atyai szemeit. Franczeska az élénk fájdalmat rangjához illetlennek tartá, 's ha a' hízeltökö őt gyász-öltözetében kesergő Grátziához hasonlíták, lelke mély örömbé süllyedt. Franczeskának most egész czélja abban határozódott, hogy olly férjfit válasszon férjéül, kinek fő születése az övét fedezze, 's e' végre szemeit gróf Losingóra veté. Ennek elődjei a' királyoknak jobb kezei, 's a' trón oszlopai voltak; de nagy atyja valamelly hibás lépése által a' nevezetes házat bukásba ejtette. Hijában volt Losingo atyjának minden igyekezete magának az udvarhoz utat nyitni, — minden

próbája hajótörést szenvedett, 's elhunytával fíjára semmit se hagyhatott ősei dicsőségén 's csekély falusi jószágán kívül. A' komoly Losingo szenvedélyes barátja volt a' magánynak, 's őt egy valódi philosophnak lehet vala tartani, ha erényeinek ember-gyűlölő tónusa valamelly komor ábrázatot nem adott volna. Azt hitte, az emberek nem érdemlik, hogy tulajdoninkat nekik szenteljük, miknek becsét ők még se fogják átlátni. Szegény gróf! te nem érezted, mi szép méga' hálátlanoknak is szolgálni!

Losingo nem sokára hálóba került, 's vette ugyan észre, hogy Franczeskával boldog nem lehet, de már késő volt vissza-lépnie. Nője kívánságára ősi jószága pénzzé tétetett, mellyből bál, 's mindenféle mulatságok sokáig váltóslag folytak. Majd Franczeska rangjához méltónak ítélvén nemes szivű lenni, ajándékokat osztatott ki mindenfelé, de mellyeket kevélysége megmérgezett. Terhes olly kézből venni ajándékot, melly csak azért nyílik, hogy függésünk éreztesse!

Losingóra nézve nőjének maga viselete keserűség forrása volt, bár őt mindig csak jobb oldalról kívánta szemlélni, 's hibáji előtt szeméit behunyván magát ön sora iránt vakítani kívánta. De Franczeska célját érven, hogy Losingo hitese lehessen, 's a' grófné czimzetet, melly előbb kevélységét csiklándozá, fülei megszokván, férjétől menekedni kívánt. Végre Franczeskának egyik megbizottja, 's barátja az általa sok képpen ingerelt grófot párviadalra idézni alkalmat tudott találni, 's — nagyobb szerencse, vagy szerencsétlenségére-e? — kihívója a' fővény-téren terülve maradt. A' törvény 's nője üldözésétől félelem távozásra készteté Losingót egy hű cselédének kíséretében. Keservét legfelsőbb pontra emelte iker-fijaitól elszakadása, kik ezen szerencsétlen házasságnak gyümölcsei valának. A' nagyobb gyermek eleven másja volt a' szerencsétlen atyának; a' kisebb pedig legtökéletesebb képe a' kevély Franczeskának. Ez okból a' grófné gyakran keservesen sohajtozott amazért, 's fájdalmas érzések közt mondá: „Nem, ebből soha anyjához méltó gyermek nem leend!“ — 's valódi nemes viseletét úgy nézte, mint alacsonságra hajlandóságot. Gyakran keserű érzetek közt szólla: „Mentől inkább nevedik, mind inkább távozik születési nemességétől!“ — Hasonlíthatlanul többet ígért a' nagyra vágyó anya céljainak

a' második testvér, ki már gyenge gyermek éveiben megtanulta a' mellette levőket kevélyen lenézni; azért Francziska a' örömtől részegülten indulatosságát elevenségnek, büszkeségét nagy léleknek tekinté.

Midőn Ascellóban, a' nagyobb gyermekben, illy megromlott indulatot, 's érzéseket hijában keres, 's belé hasonlókát csepegtetni sikertelen igyekszik vala, méregtelve sohajta: „Milly alacson pór-lélek uralkodik ebben!” Gyűlölséggel kezdé tehát tekinteni reá: 's végre nem nézhetvén tovább, Platenónak gondviselésére bízva egy régóta pusztán álló kastélyába küldé szemei elől.

Plateno valódi bölcs vala a' nélkül, hogy felfuvalkodott, 's embergyűlölő komor szeszély lett volna benne. Nagy születésből sors-kény játéka által szegény lett; látta a' csillámló szerencse örömét, érezte a' szükség mostohaságát. Volt szerencsés kevélység, 's most szerencsétlen vala kis szívűség nélkül; — szóval a' hosszas tapasztalás nála emberi szív mély ismeretével vala párosulva.

Plateno tehát nevendékével együtt a' számukra rendelt kastélyba vonta magát, mellyet a' grófné jelenlétére még egyszer se méltata. A' hegy fekvése borzadást támasztott; omladozott tornyok, mély vermek, hazafiúi hadak bús emlékjelei; — de a' leg-setétebb lak is szerencse templomává válik, ha benne bölcs lakik.

Ascello anyja határozatának zugolódás nélkül aláadta magát, melly őt arra kárhoztatá, hogy élte tavaszát itte' távul-magányban élje által. Itt tehát Plateno szorgalmatosan hintegeté szívébe az erény magvait; meggazdagítá lelkét mindazon tudományokkal, mellyek minket gyönyör, 's haszonnal jutalmaznak. Megtanítá őt a' dolgok 's emberekről helyesen itélni, — meggyőzte őt, hogy a' boldogság legott elenyészik, mihelyt annak tárgyává csak önmagát teszi az ember. Illy módon több évek tüntek-el a' nélkül, hogy a' grófné csak tudakozódott is volna fija sorsa iránt.

A' jó ifiúnak minden gyönyörűsége hív Mentora, 's némelly közsorsú emberek társasága vala, kiket gyakran meglátogata szabad órájiban, és hozzájuk örömet leereszkedett, 's tekintetével gyakran a' fájdalom lakhelyére is öröm, 's vidámság repült vissza. Egy napon meglepé őt Francziska éppen illy nemes foglalatosság között, midőn egy közrendű szegény ifiú fájdalmára

balzsam-cseppeket hinteget vala, mint kítől a' kérlelhetlen sors anyját, a' szerencsétlen ház gyámolát kiragadta. Ezen pillanatban érkezék a' büszke grófné pompás hintójában, 's hirtelen lárma, 's por-felleg tölté-el a' levegőt. Fiját egy csoport köz sorsú ember között látván szinte kétségbe esés közt hajtata a' kastélyhoz, hol a' szembe jövő Platenóhoz méreg-telve szólla: „Tudja-e, hol találtam fiamat?“

„Igen nagyságos grófné! — felele a' derék Platenó — 's magam is elkisérem vala, de azt akartam, hogy csak egyedül éldelje egy illy szép tett...“

„Mit? hát ez-e azon szép tanúság, mellyet ad neki? Egek! gróf Losingtonénak gyermeke a' parasztok közé egyedik! El innen — — el örökre szemeim elől!“

Most örömmel repült az ifiú Ascello is anyját látni; — de milly nagy vala bámulása, midőn öröm-viszonzás helyett pirongságot nyere?!

„Nem — — megcsalatkoztam; — azon vért, melly ereidben foly, soha magaménak nem ismerem te gaz fiú!“

„Anyám mit vétettem ellened?“ szólla térdre hullva a' jó ifiú. — A' felelet egy eltasztás vala 's „örökre válnod kell Platenódtól!“

Platenónak menni kelle, 's a' tanítótól könnyek és kölcsönös ölelés 's áldás-kivánságok közt kelle nevendékének megválnia; — mi egy igen szivre ható jelenés vala!

Ezután egyet követőji közül további vezérül kimutata a' büszke spanyol nő, 's kegy-telt pillanatot vetve rá, szólla: „Egyedül ön méltó e' fiú nevelésére!“ Erre az iskola-tudós magát mélyen meghajtá, és büszkeség 's alacsonság csuadás keveréke ömlött-el arczán, midőn nevendékét átvevé.

Ascello, ki Mentora eltávozta által eddig elfogódva állván halgatott, most férjfiás elszántsággal szólla: „Hijában szakasztja-el anyám tőlem Platenót; szivem őt kíséri mindenütt! Én anyámnak éltemet, de neki érényeimet köszönhetem; 's bár anyámnak egész haragját magamra vonjam is, de keménysége által megsebzett szivem anyám és ő között megoszlik!“

Franceska itt feltüzülvén további szó nélkül hintójába üle, 's gyorsan el-hajtatott. Fiját a' feszes tudóska társaságában hagyá, kit szeretni lehetetlen vala. Ascellónak egyébként kedves magánossága most unalmas leve; társaságot gondola sebére hasznos szernek, melly barátja helyét

pótolná. A' szomszéd vidékben csinos falucska vala egy nemes ember birtokában, ki hajdan előkelő polgári hivatalt viselt vala. Szava sokáig igazság jóshelye, vétek rémje, 's ártatlanság reménye vala. De fájdalom! hibázni ember sorsa. Elszédítve egy fő familiát ítélet-tétele által vég-in-ségre juttatott. Hibáját ugyan, noha már későn, meg-bán-ta; de ekkor azon nyomorult, ki az ártatlanság rovására meg-gazdagodott, kezéhez vette volt már a' vagyont, 's a' spanyol földet oda hagyta. *(Folytatás következik.)*

É L E T - T Ö R T É N E T.

Néhai idősb Vedres István élet-rajza.

Az édes hazának, ugy polgár társainak köz javokra tett hasznos munkálódásaik által a' hon fény-egén örökön tündöklő hirt, nevet és érdemeket magoknak szerzett derék honfiaknak egyike volt néhai idősb Vedres István, előbb Szeged városának rendszerinti földmérője, majd pedig Csongrád vármegye táblabirája. — Atyja György e' nemes városnak polgára, édes anyja pedig Sári Rózsa. — Ezekről született 1765-ik esztendei szent Mihály hava 22-ik napján az ugy nevezett felső városon. Gyermekségének első reggelében kedvelt szülőji által az Isten ismerete, 's hit-tudomány, és ember-társainak szeretete, ugy azok iránt kellő kötelességei öntetvén lelkébe, alig érte-el életének 5-dik évét, már is a' nemzeti iskolákba vezetteték-fel, hogy ott előbb az előismereteket megtanulván hivat-tatásához képeest szerzendő szélesebb tudománya által magának jövődjét elkészíthesse. — Itt jeles elme-tehetsége bimbóként kezdvén kifejleni az édes reménnyel éltetett jó szülőknek örömökre olly igen megkülönbözte magát, hogy azoknak előre is erősen lehetett magokat kecsegtetni ked-veltjeknek leendő szép pályájáról. — Az apróbb deák isko-lákat is helyben végezvén - el végre Pestre vonult-fel, hogy magát tökéletesítve, és szép elméjét kimivelve hajdan édes hazájának hasznos polgárává, 's polgár-társainak ja-vokra munkálódó társává formálhassa, és képezhesse. A' számolás különös kedves foglalatossága levén mindenkor, de különös vonzódással viseltetvén a' földmérési tudomány iránt is a' bölcsességnek jeles bevégezése után annak meg-tanulására szentelé szorgalmát, 's valóban Szegednek büsz-keségére, és övéinek méltó örömökre annyira is kitünteté

magát annak tanulásában, hogy 1784-ik esztendei kisasszony hava 28-án a' felsőbb mathesisből tartott próba-tétel után az abban szerzett, 's ez alkalommal a' királyi tudományok egyeteme előtt kimutatott jelessége, és széles ismerete 50 forintból állott jutalomra érdemesítették. — Innét nagyobb tapasztalás végett Pestről eltávozván majd két év lefolyta alatt tudományát öregbítette, majd pedig természeti hajlandósággal viseltetvén a' hasznos könyvek olvasása iránt, üres óráját ilyen foglalatoskodásra áldozá, és szorgalma, 's fáradhatlan igyekezete által a' tudományoknak más nemeiben is ismereteket gyűjteni törekedett.

Szeged városa becsülni tudta a' kincset, melly kebeléből vette lételét, 's ez okból Vedrest előre is a' rendszertint földméréség megnyerése iránt biztosítá. — Honosainak illy rokon vonzódását és szép bizodalomát hála-érzetre olvadva vevén, illyképpen tölt lélekkel sietett Vedres Pestre 1786. esztendőben, hogy a' szép várakozásnak, 's bizodalomnak minél előbb megfelelhessen. — Illy czélból a' földmérői diplomának megnyerhetése végett fel-lépve azon esztendei Pünköst hava 7-én a' practica Geometriából adta vitatását. Tanultságának 's fáradozásainak a' köz dicséreten felüli jutalma az ohajtott diploma és a' nagy mélt. magyar kir. helytartó tanács által a' többi ajánlottak közül, hol ő első helyen állott, a' szegedi földméréségre lett kineveztetése lett. — Jövendőjét alapító, és elkészültségét elevenen bizonyító illyes fegyvere kezében levén örömmel repült oda, hol reá a' bizodalom, rokon szeretet, 's polgár társainak égő ohajtásaik várakoztának. — A' mi iránt biztosított, azt meg is nyerve minden törekedését oda fordítá, hogy a' köznek egészen, és mennyire lehet minden egyeseknek használhasson.

(Folytatás következik.)

J E L E S M O N D Á S.

P u h a s á g.

Ó ne bidd a' csalárd puhaság szavait!
Alnokságnak leled szép mosolygásait,
Édes ízű ital, a' mellyet köszön rád
De utóbb seprűje keserű mérget ad.
Néki szentelt éltét hány rest megsiratta,
Hány henye lett kinos martýrrá miatta!

Kis János.

Az igaz i becsület ebben áll: a' legkisebb büntetést soha meg nem érdemleni.

Gr. Széchenyi István.

Aphorismák Miskolcra. Igen erős indító okaink vannak arra, hogy az asszonyokat gyenge, de igen gyenge okaink arra, hogy a' férjfiakat erős nemnek nevezzük.

Nem annyira árt az embernek az, mit nem tud — mint az, miről hiszi, hogy tudja, pedig nem tudja.

Vajha minden férjfiak szemök előtt tartanak mindenkor Staël asszonynak ama jeles mondását: „hogy az az angyalokat férjfiaknak 's nem asszonyoknak képezik 's festik; oka pedig az: mivel a' lelki erő, az ártatlanság, testi erővel egyesülve sokkal felségesebb éskép (ideal), mint az ártatlanság a' testi gyengeség mellett.“ Ha az állati gerjedezés 's ösztön után rohanva ezen felséges igazságról el nem felejtkeznének, mind magokat, mind az asszonyi nemet boldogabbá tennék, a' földi életet pedig valóságos paradicsommá változtatnák.

K Ö L T É S Z E T.

Életfordulat.

Mint a' setét Styx zsibbadozó ere

A' bús ködöknek néma homályi közt

Rideg mezőkön 's zord kopáron

Mászva bolyong tunya görgedéssel:

Igy folytak-el mind ekkorig életem

Tavasza nyíló napjai; szívemen

Ónbánat ült, melly ifjuságom

Drága virágit emészte dulta.

Nem! most nem így! — Hogy fényre derült egem

Kéjén Erosz szép csillaga tündököl;

Hogy szép Ilonkám csókja rózsás

Ajkairól ajakimra csordult,

Vig dalra olvad bánatos énekem;

Körülem éden fejti virágait;

Regényes ösvényem' vidámság

Tiszta folyamja buzogja környül.

Szép aetherében szívem örülve leng:

Mint a' szerencsés fülmile, melly vasas

Zárát lerázván, tarka galyról

A' ragyogó eget idvezelli.

Ti Alkotónk báj kellemű művei!

Ti gyenge szűzek! csak ti teremtitek

Az égi Hórákat, ti szórtok

Rózsavirányt tövis-utjainkra.

Ifjú korunknak thesszali berkei,

A' vig mulatság tánczpalotái, és

A' játszi tréfák zöld tanyái

Nélkületek — sivatag magányok.

Kecskemétről Királyi Károly.

K Ü L Ö N F É L E.

Thea divatozásának ideje Chinában. Az időkör, melyben a' Chinaiak a' theát használni, 's vele élni kezdettek, még egészen, 's pontosan ki nem eszközölthetett. Annyi bizonyos, hogy még csak Wenti császár ideje alatt (600 eszt. Krután) kapott lábra a' thea-ivás. Ezen jó ur t. i. azt álmodta, hogy valamely gonosz daemon a' fejét hátra-tekerte, 's azóta igen nagy főfájásokban szenvedett. Bizonyos buddhista pap tehát tanácslá neki, hogy szedessen magának a' hegyekben thea-leveleket, 's azokból italt készítettven, ezután avval éljen. Ezen orvosság használt, 's az óta van olly nagy tekintetben a' thea minden rangú, rendű, és korú személyeknél.

Könyörületesség áldozatja. Antigonusz király olly kegyes hajlandóságú vala, hogy őt általánosan jóltevőnek (Evergetesz) nevezték, 's még se lehete ellenség nélkül. Midőn ellensége elől futva valamely szegény öregnél éji szállást kért, ez őt örömet befogadta a' nélkül, hogy ismerte volna. Reggel a' király elbucsúzával gazdájától, midőn lovára felakart ülni, gazdag ajándékot adott a' jó szívű öregnek, ki térdre esett előtte, és mint királyát tisztelte őt. Antigonusz a' megismertetésnek veszedelmes következtetésétől félve intett a' vele egyedül utazó, és titkait tudó lovásznak; ki megértvén az intést, a' jámbor öregnek fejét azonnal leszelte.

Közli S. Karolina.

Alázatosság és kegyelem. Attila 453-ik évben olasz országot tüzzel, vassal pusztítván, midőn többek közt Modenát is megszállaná, Geminian püspök a' város falain fel 's alá járva Attila figyelmét magára vonta. Kérde tehát őt a' rettenetes, hogy ki volna. „Isten szolgája“ — lön a' felelet. — „Ha te Isten szolgája vagy — mond csufolódva Attila — én Isten ostora vagyok, kitől a' ros szolgák méltán ostromoztatnak.“ — „Minden hatalom Istentől van — mond a' főpap — ha te Isten ostora vagy, jer a' városba, 's tedd velünk, mire az urtól hatalmad van.“ — E' szókra Attila ércz-mellje meglágyult, 's az alázatos istenfélő férjfiúért egész városnak megkegyelmezett.

Matics Imre.

Csere-rejtvény.

(9 betű.)

1. 2. 3. Költész, 's a' kottlós teszlik,
'S az is, ki nem fősvénykedik.
4. 2. 6. 7. 8. 9. Füstjét urak, 's az Isten kedveli.
1. 2. 4. Őt tövel a' leánya miveli.
6. 7. 4. 5. 3. 9. Birkád kerülje, mert halála lesz.
4. 7. 3. Mindig fagyot, havat, 's zivart szerez.
1. 5. 6. 7. 8. 9. Illyen minden, mi nem puha.
1. 2. 4. 7. 8. 9. A' jó gazdasszony hordja; fél ruha.
2. 3. Ki életet gyilkol, teszi;
Hasznát fa-áros is veszi.
1. 2. 4. 7. 3. Gonosztevőknek nyak-kötője lesz.
Költész munkája az egész,
Szép, hogyha szív van benne 's ész.

Muki.

Előbbi rejtvény: H í v - t e - l e n .

Jegyzet. Az előbbi számmal ment hibás czim és foglalat helyett e' mai javított küldetik.

Szerkezi Róthkrepf Gábor, halpiacz 86. szám.

Nyomt. Trattner-Károlyi, uri utsza 612.